

Št. 23.

Ljubljana, 1. grudna 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Vabilo k občnemu zboru »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«. — Prednosti stoječe pisave v zdravstvenem oziru. — Ob ureditvi učiteljskih plač. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Slavine. — Z Gorenjskega. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb — Listnica uredništva.

VABILO

k

občnemu zboru »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«,

kateri bode

dné 28. grudna t. l. v magistratni dvorani ljubljanski. — Začetek točno ob 9. uri dopoldne.

Vspored:

- 1.) Predsednikov ogovor.
- 2.) Tajnikovo poročilo.
- 3.) Blagajnikovo poročilo.
- 4.) Volitev treh pregledovalcev računov.
- 5.) Knjižničarjevo poročilo.
- 6.) Razgovor o društvenem glasilu.
- 7.) Volitev 9 udov v odbor.
- 8.) Volitev delegatov za prihodnji občni zbor »Zveze«.
- 9.) Samostalni predlogi, kateri se morajo vsaj dva dneva pred zborovanjem odboru javiti.
- 10.) Referat g. A. Razingerja o stoječi pisavi.

K obilni udeležbi vabi uljudno

odbor.

V Ljubljani dné 1. grudna 1891.

Prednosti stoječe pisave v zdravstvenem oziru.

C. kr. najvišji zdravstveni svet se je posvetoval o vplivu stoječe pisave na telesno zdravje otrok in je k temu posvetovanju pozval strokovnjake in sicer oftalmologa c. kr. vseučilišnega profesorja dr. A. Reussa in ortopeda vseučilišnega profesorja dr. A. Lorenza, katerih mnenje je priobčilo glasilo tega zdravstvenega sveta „Das österreichische Sanitätswesen“ in priobčujemo mi v nastopnem.

A. Mnenje v oftalmologičnem oziru.

(Dr. A. Reuss.)

Zdravniki in učitelji se pečajo že mnogo let z vprašanjem o šolskih klopéh. Kratek pogled in sklučenja hrbtenice naraščajo vedno in zahtevajo filaktičnih (obvarovalnih) naredeb. Vprašanje o šolskih klopéh so hoteli rešiti s pravim razmerjevanjem klopj po velikosti telesa, z vpeljavo najmanjše razdalje in narejanjem križnih podpor (naslonil). Toda vprašanje se je pokazalo nerešeno. Otroci sedé v novih, zdravniško potrjenih klopéh ravno tako slabo, kakor v starih. Nekateri strokovnjaki so klop še dalje izboljševali. Z nazaj nagnenimi podporami in s posilno vpeljavo reklinacijske (nazaj nagnene) leže pri sedenji so hoteli kljubovati škodljivemu pripogibanju života pri pisanji. Žal, da se doslej ni izumil noben rabljiv mehanizem, da bi se sestavil pripraven premakljiv podstavek (naslon) za zadostno reklinacijsko sedenje. To vprašanje pričakuje še razrešitve in najnovejše klopi, katere sedaj narejajo po navodilih enkête za šolske klopi v dunajskem občinskem zboru, so le za silo, dokler ne rešijo vprašanja o sestavi klopj izurjeni tehniki.

Toda dvomi se, je-li se bodo po razrešitvi tega vprašanja teoretično izdelane klopi dejanski utrdile (obdržale, izkazale), ker smo doživeli nekoč ravno nasprotno.

Bilo je zato hvalevredno, ker so se strokovnjaki pečali s tem, da so preiskovali druge vzroke, vsled katerih učenci slabo sedé, ki niso s šolsko klopjo neposrednje v zvezi.

Zdravniku za oči in kirurgu je bilo vedno jasno, da držanje glave pri pisanji zelo vpliva na držanje vsega života in da v začetku zelo malo pomanjkljivo držanje glave kmalu provzroča napačno držanje vsega života.

Napósled so zapazili, da obračamo glavo pri čitanji vedno tako, da se na površje knjige namerjena basalna (osnovna) črta očij (t. j. zvezna črta sukajočih se očij) strinja z mêrjo (ležo) vrstic, nadalje, da se pri pisanji navadno pazi na to, da stojé glavne poteze črke navpično ali vsaj skoraj navpično na projekcijo basalne (osnovne) črte. Mêr vrstic in kôt glavnih potez v tej meri vplivajo zato zelo na držanje glave in vsega života.

Toda tudi tu se je pokazala razlika med teorijo in prakso. Misliti se je moralo, da, ako so le osnovne črte navpične na rob mize, osnovna črta očij ostane vsporedna s tem robom in tako mora ves život ravno držanje ohraniti.

Temu pa ni bilo vselej takó. S takozvano poševno srednjo ležo zvezka se je spolnjevala zgornja zahteva, otroci so pa sedeli navzlic temu sklonjeni.

Pokazalo se je, da mêr vrstic prav zelo vpliva na držanje života in da učenci potem stavijo svoje oči vsporedno z miznim robom, ako so tudi vrste ž njim vsporedne, če ne zahteva poševna leža črk zasukanje glave, to se pravi pod pogojem, da stojé osnovne poteze navpično na vrsticah, ali z drugimi besedami, da se piše stoječe.

Nadučitelj g. Bayr je prvi preiskaval in poskusil resničnost ravno ob kratkem omenenih teoretičnih prevdarjanj v veliki meri. Skušnjo so sijajno prestali. Držanje učencev pri stoječem pisanji je bilo vzorno, glava ostane pri najmanjši naklonenosti ravna, ostane, kar je za očesnega zdravnika najvažnejše, v primerni daljavi od podstavkovega površja, in takó ohrani tudi ves život pravilno držanje.

Klopi, v katerih so se vršili poskusi, niso take, da bi posebno dobro vplivale na držanje, videlo se je, da so tisti učenci, ki so stoječe pisali, takoj takó napačno se držali, kakor se vidi pri pisanji v vseh šolah, kakor hitro so ležeče pisali, dà, poznalo se je celó dobro po držanji života, v kateri pisalni leži se je pisalo, ako se je velelo nekaterim učencem pisati poševno, drugim pa stoječe.

Vender se more ugovarjanje nekega učitelja zavrniti. Rekel je: „Ako se v kaki šoli jeden predmet nasproti drugemu takó goji, kakor lepopisje pri gospodu Bayru in ako se na držanje života takó pazi kakor pri njem, ni čuda, da sede otroci ravno. Tudi pozabiti se ne sme, da zlasti iznajdljive deklice, ako se izvajajo taki poskusi, rade same od sebe presilijo pri ležeči pisavi slabo držanje života. Vsled tega so učenci, ako si nočejo biti pri pisanji s peresom napoti, prisiljeni držati roko takó kakor le pri rond- (okrogli) pisavi, torej morejo le latinico pisati. Vpeljava stoječe pisave pomeni vpeljavo latinice in izključenje dosedanje current-pisave; zadnja je pa narodna posebnost itd.“ Tu se vidi, po kako čudnih nazorih se lahko presojaajo zdravstvena vprašanja.

Odgovor je potreben, ker ta jedini glas se vjema najbrže z mnenjem cele stranke.

Pred vsem se mora omeniti, da slabo držanje učencev pri poševni pisavi, kakor se je opazovalo v šoli g. Bayra, razlikuje se isto tako malo po svojem značaji, kakor po kakovosti od navadnega držanja pri

pisavi, kakeršno lahko vselej in v vsaki šoli opazujemo, in kakor je bilo opazovano od kdar so sploh začeli opazovati držanje života. Opomin učiteljev zboljša držanje za nekaj minut — toda takoj se vrne zopet poševno držanje samo od sebe.

Nepretrgano ravno sedenje pri stoječi pisavi bi govorilo v korist te pisave, tudi ako bi bilo le uspeh ostre discipline. Tudi v drugih šolah, kjer niso na ležo osnovnih črt nič pazili, v katerih je veljalo celó načelo, naklanjanje črk k črti naj se prepušča volji učencev, opazilo se je, da so nekateri učenci, ki so posebno pravilno se držali, pisali stoječe ali skoraj stoječe in vsako nadziranje ravno teh učencev je bilo popolnoma odveč.

Ako bi bilo pri stoječi pisavi le latinitico mogoče pisati, kar pa preiskovati ni naloga zdravnikov in ako bi se z vpeljavo stoječe pisave hkratu monopolizirala latinica, morali bi zdravniki to le z veseljem pozdraviti.

Z izpuščenjem jedne abecede (v istini sta po 2 pisani in tiskani) bi se učenci znatno razbremenili, dasi bi s tem res prenehala jedna narodna posebnost, ki pa sili nemško otroke, nasproti drugim narodom, oči dvojno napenjati.

Ko bi hoteli dokazovati korist pravilnega držanja glave z zdravniškega stališča, zavedlo bi nas predaleč in vrh tega bi bilo odveč, ker ni treba dokazovati, kar nihče ne zamuje.

Poudarja naj se le še to, da omogoči stoječa pisava dajati že kratkovidnim učencem očala brez bojazni, da bi se vsled nepravilnega držanja glave podpirala rast kratkovidnosti in da se razreši takó vprašanje, katero se pred stalno (končno) konstrukcijo pravilnih klopij za otroke z normalnim vidom niti zastaviti ni moglo.

Da potrebuje stoječa pisava drugačno obliko lepopisnih zvezkov t. j. zaradi negibnega naprej-pomikanja roke krajših črt, je pač brez pomena in kazati se mora

v tem, kakor v mnogih drugih ozirih le na faktum, da je stoječa pisava pač le pri nas nekaj nenavadnega, na Angleškem in v Ameriki, vsaj kolikor je meni znano, je nekaj prav navadnega.

Bilo bi torej prav potrebno, ako bi c. kr. najvišji zdravstveni svet najizdatneje podpiral prizadevanja za splošno vpeljavo stoječe pisave.

Ob ureditvi učiteljskih plač.

Govoril pri deželni učiteljski konferenciji dne 3. kimovca t. l. g. **J. Ravnikar**, nadučitelj v Litiji.

Slavna skupščina! Pri letošnji okrajni učiteljski konferenciji v Litiji sem svojim sotrudnikom obljubil, da na tem mestu nekoliko izpregovorim o novih učiteljskih plačah — seosebno za „litijski okraj“, kakor tudi o splošnem gmotnem stanju „kranjskega učiteljstva“. Izpolnujoč svojo dano obljubo, izprosil sem si zato tudi besede.

Kakor je znano, je nova razredba učiteljskih plač po Kranjskem prouzročila pri večini kranjskega učiteljstva obilo nejevolje. Marsikateri učitelj se je nadejal boljše, toda ostal je tam, kjer je bil pred 10., 15. ali še več leti. Sevé — plače naše so na prvi pogled še precej dobre — tako vsaj misli večina ljudstva; toda, če naše plače pregledujemo nekoliko natančneje, uvidimo takoj, da nismo veliko na boljsem, nekateri so pa še celo na slabšem, kakor so bili po prejšnjem šolskem zakonu — namreč začasni ljudski učitelji. Temu krivo je to, ker so za prve tri razrede določili prenizke odstotke. Po teh pičlih odstotkih se nikakor ni moglo željam vsega kranjskega učiteljstva ustreči. Nekaterniki so sprva mislili, da pridejo po novem šolskem zakonu vsi štirirazredničarji v I., trirazredničarji pa v II. plačilni razred, kar bi nikakor ne bilo pravilno, ker to se tudi ne ujema s § 3. novega šolskega zakona, ki se med drugim glasi: „Določitev plačilne vrste za vsako posebej izvrši dež. šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom, in to z ozirom na važnost posameznih šol, na odgovornost z učiteljskim mestom združene službe in na krajne razmere dotičnega staja-

lišča. Pri tako majhnem številu odstotkov za dva višja razreda se tudi ni moglo povsodi na krajne razmere ozirati. Vsled tega je vsa razredba tudi tako čudno izpala. Častita gospoda naj mi zato dovoli navesti le nekaj vzgledov.

V našem (litijskem) šolskem okraju po novem zakonu niti jedna šola ni uvrščena v I. plačilni razred, akoravno imamo več štirirazrednic, kar je učiteljstvo jako razburilo in užalostilo. Vse jednorazrednice v našem šolskem okraju so po silno slabih krajih in v hribih, koder morajo učitelji od daleč in za drag denar dobivati živil, a razven dveh so vse v zadnjem plačilnem razredu. Pri D. M. v Polji, kjer ima šola 377 otrok in učitelj živila dobiva najceneje iz Ljubljane, ostala je učiteljska služba v III. plačilnem razredu. Bled n. pr., kjer je posebno drago življenje — zlasti poletni čas, je samo v III. plačilnem razredu. V Kamniku je 1. mesto v I. plačilnem razredu, 2. služba pa v III. plačilnem razredu, dočim je 2. učiteljska služba skoro povsodi v II. plačilnem razredu, kjer je 1. mesto v I. plačilnem razredu. Dostaviti pa moram, da je v Kamniku huda draginja. V Vipavi n. pr. je vse drago, toda vzlic temu so plače ostale nepovišane. V Šmartnem pri Litiji, kjer ima šola nad 400 otrok in kjer je tudi draginja, je ostalo vse pri starem itd. itd. Takih krajev bi lahko našteali mnogo, toda v dokaz tega, da so naše službe neprimerno urejene, zadostujejo naj ravnokar navedene. Pripomniti mi je še, da ljubljanskih učiteljev niti ne jemljem v poštev,

koji bi se pri sedanjih slabih razmerah morali vsaj v I. in v II. plačilni razred uvrstiti.

Ako še dodam, da po naštetih krajih učitelji nimajo nikakih — ali pa prav malenkostne postranske dohodke, mislimo si lahko, v kakšnem gmotnem stanju se nahaja naše učiteljstvo. Ni čuda torej, da je ravno v našem stanu taka nezadovoljnost in toliko osobne mržnje. Vse to bi pa bilo že davno izginilo, ako bi se bili nasveti prve deželne učiteljske konference na Kranjskem iz l. 1874. po možnosti in previdnosti uvaževali. Takrat že so na tem mestu zastopniki kranjskega učiteljstva nasvetovali nastopno razdelitev učiteljskih plač: V stolnem mestu Ljubljani 800 gld., nadučitelji naj bi imeli povsodi ne gledaje na kraj 700 gld., učitelji pa 600 gld., učitelji meščanskih šoli pak 900 gld. letne plače. Če bi se bili ti nasveti tudi v resnici izvedli, bi nam kranjskim učiteljem po preteku dolzih 17 let ne bilo treba v jednomer beračiti in s prošnjami nadlegovati preslavni deželni zbor. Gospoda! zagotavljam Vas, da jedino le taka uredba učiteljskih plač bi bila zares pravična in bi tudi zadovoljila vse kranjsko učiteljstvo. — Prepričani smo pak vsi, da se te želje nam še ne bodejo tako kmalu izpolnile, kajti mi obračamo, miedajni krogi pa obrnejo. Pri vsem tem pa ne smemo poguma izgubiti, ker jedenkrat bodejo vender le izprevideli ter tudi po zaslužnji uvaževali naša pravična zahtevanja.

Letos pridejo izvestno razni okraji z zopetnimi prošnjami za poboljšanje plač pred deželni zastop. Vemo pa vsi prav dobro, da bi to bilo brezuspešno delo, ker reklo se nam bode, da nismo nikdar zadovoljni. Jaz bi pri tem nasvetoval hoditi pot, katero nam je pokazal velečastiti in

velezaslužni gospod prof. Levec, namreč: prositi le za višje odstotke prvih treh plačilnih razredov; plače plačilnih vrst naj pa ostanejo. Za koliko odstotkov naj bi se ti razredi povišali, prepuščam dotičnemu odboru, ki bi sestavil tako prošnjo ter jo vložil pri preslavnem zboru. Dostavljam pa že zdaj, da naj se v prošnji poudarja § 37. prejšnjega šolskega zakona z dné 9. sušca 1879. l., kajti po tem paragrafu je bilo za I. plačilni razred določenih 7%, za ostale tri pa za vsacega po 31%. Pred vsem naj bi se pa gledalo na to, da bodo vsi nadučitelji brez ozira na število šolskih razredov vsaj uvrščeni v drugi plačilni razred; vsi jednorazredničarji naj bi se pa uvrstili vsaj v tretji plačilni razred, kajti le-ti imajo največ posla in odgovornosti v šoli ter so tudi, tičoč se krajevnih razmer, na najslabšem.

Ne mislim dalje razmotravati učiteljskih teženj, ker o tem se je že itak veliko govorilo in tudi pisalo. — Konečno usojam si le še z ozirom na to, da potem odpadejo vse prošnje posameznih okrajev oziroma učiteljskih društev, kakor tudi gledé na to, da nikakor ne nasprotuje § 3. novega šolskega zakona z dné 29. listopada 1890. l. glaseč se: . . . vender zategadelj med tem časom (tudi pred pretekom 10 let) popravki iz važnih vzrokov niso izključeni“, slavni deželni konferenciji predlagati naslednjo resolucijo:

„Slavna deželna učiteljska konferencija naj poveri stalni odbor, ki naj visokemu deželnemu zboru še letos predloži prošnjo v imeni vsega kranjskega učiteljstva za povišanje odstotkov prvih treh plačilnih razredov“.

Isti odbor naj vloži prošnjo do visokega c. kr. deželnega šolskega sveta za urejenje učiteljskih plač po službenih letih.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

A. Janežičev Glasnik za literaturo in umetnost je Fr. Cegnarju bil jako po godu in glasil se je po njem krepko, na pr. koj v I. zvezku l. 1858: Prognani. Ruska narodna. Pesem jetnikova. Roža med ternjem. Sirota. Pegam in Lambergar (št. 6. Glej Koritkove nar. pesmi I. 133; II. 23. 30; III. 14). — Zv. II: Rojakom (Hej rojaki! opasujmo uma svitle meče itd.). Noč. Pušice. Detetu. Slovenija Njegovi cesarski visokosti, presvitlemu careviču Rudolfu, pervorojencu in prestolnemu nasledniku o Njegovem rojstvu 21. avgusta (Kviško sinovi, na bregih posavskih vid. Priloga Glasn. št. 5). Vganjka. Podgorskemu. Čas. Narodne drobtinice (str. 172). Uzrok žalovanja (173). Kakor Prešern — je tudi Cegnar zložil pušico (str. 44):

S e b i.

Čemu ti poješ, Ločan! če te je navdihnila smojka?
Vode bo v pesmi dovôlj, šlo bo v pomije ime

L. 1858 jel je Fr. Levstik po Novicah nekako mogočno grajati „Napake slovenskega pisanja“, češ, kritike nam je treba — kritike! Tudi Cegnar se oglasi v dopisu iz Pazina o narodnih pesnih serbskih po zbirki Vukovi, o potrebi prave kritike v slovstvu slovenskem, pohvalivši v tem oziru Levstika (Glasnik II. 20); v drugem dopisu priporoča pregovore, posebne priimke, imena hišč, gozdov, travnikov, njiv, basnoslovske in druge pripovedke, ki naj bi se nabirale in priobčevale (str. 73). Levstiku v nekterih stvaréh oporéka Hicinger v sestavku „Nekoliko kritike“, kar dr. J. Bleiweis podpre tudi s svojimi opazkami (Novic. 290). Nato spiše Cegnar razpravo: Je-li nam treba kritike aline? v Glasniku (str. 135—9), češ: Med tistimi, ki so se z Levstikom

vred za kritiko poganjali, sem — če se ne motim -- najpervi kramljaj. Spodobi se mi toraj, da se pogovorim z Novicami, ki so nas zastran kritike nekako strastno zavernile, s prijazno in ne z mogočno besedo, ker dozdeva se mi, da gre za važno reč itd. — „Odgovor“ na Cegnarjev spis je dal dr. Bleiweis v Novicah (str. 356—7), da overžemo krive zasege in branimo sebi svoje (kar veljá tudi vredniku Neven-a), in Hicinger „Še nekoliko kritike“ (str. 364—5). Prav dobro pa jo je zadel Cegnar v pušici:

K r i t i k a r.

„Kert je, naravnost povem, ki s kritiko rije
po slovstvu“;
„Červe preganja tedaj, slovstveni travnik
gnoji“.

„Hvala za poslane reči, lepa hvala pa tudi za dovoljenje, da nam ne bo treba tiskati Vašega odgovora g. noviškemu vredniku in g. Hicingerju“ itd., kaže Janežič Cegnarju v Glasniku l. 1859 str. 20. V tem tečaju se nahajajo: Vganjka. Kiošica (Predmet je vzet iz časopisa Triester-Zeitung, ki je priobčil pričujočo zgodbo v letu 1854 pod naslovom: „Zwei Sultans-Witwen“. III. št. 3). Luni. Jurček (Povést str. 93). Ošabnežu. — Koliščina in stepe. Spisal Mihal Grabowsky v polščini, poslovenil Fr. Cegnar. Zgodovinska povest, v kateri se živo in verno slika Ukraina s svojimi stepami in zgodovinskimi spominki. Koliščina, po malorusko koliščizna ali kolijewščizna, imenovala se je poslednja vstaja Ukrajnska l. 1768. Ime to je postalo iz besede koliti, malorusko koloty t. j. na kol nabadati, moriti (IV. str. 1—137). Vid. Narodne Biblioteke X. snopič. Novomesto 1884. 16. 96. Nat. in zal. J. Krajec. — Popotovanje iz Pazina v Terst (Glasn. IV. str. 74). Duhovnik Smirnijan

(Snov je vzeta iz povesti, katero smo omenili pri pesmi Kiošica. Str. 97—99). Veselje in žalost. Sonet (Ko strè mornarju vihre moč kormilo str. 161). — Vodnikov Spomenik. Slovesna pesem Val. Vodniku (Temna noč ležala je na bregu Save str. 79). — Novice: Povabilo. Namenjen sem nekoliko pesem med svet poslati. Vabim tedaj častite domorodce in mile domorodke k obilni naročbi... Ker nisem dnaren mož, ne morem izdati knjige v zgubo; tiskala se bo toraj le tedaj, ako se oglasi toliko naročnikov, da se poplačajo tiskarni stroški... Upam, da je zapopadek zbranih pesem v moralnem oziru čist pred svetom in Bogom. France Cegnar, c. k. višji telegrafist (str. 395). Različne misli: Telo. Življenje. Serce itd. (str. 412).

Glasnik I. 1850. V: Nuna in tica. Iz Tersta v Ljubljano. I. Pismo (str. 46—49). II. Pismo (str. 73—76) svaku France Česnarjev, kjer je verz latinskega pevcā: Tempora mutantur et nos mutamur in illis — poslovenil: Čas kolesa vertí in orje nam brazde po čelu. — Sonetje (I. Prijetno vbrani se glasé zvonovi. II. Zgodí se časi, da drevó pobeli. III. Skoz Kras železne kola so derdrale str. 65. IV. Ko solnce bi ne peklo iz višine. V. Prosterla noč je temne svoje krila str. 161). — Zv. VI: Na mostu. Sonetje (I. Ko mila pomlad po naravi dije. II. Vetrovi so ledeni pribučali. III. Ko prime pereč ogenj se drevesa str. 65. 66). Hrepenenje (str. 97). Odlomek iz Schillerjeve igre „Marija Stuart“ za poskušnjo (str. 178—181), poslovenil Franc Cegnar. — Novice: Kosec (str. 28). Različne misli: Oko — Obup (str. 94). Krajna svetlemu knezu in škofu gospodu gospodu Jerneju Vidmarju, doktorju sv. pisma itd. o nastopu prestola škofije ljubljanske 1. julija 1860 (Dans lice se žari, oko veselí itd. str. 209 cf. str. 216).

1. Pesmi. Zložil France Cegnar. V Celovcu 1860. 16. 164. Nat. J. Leon. „Obsegajo na 10 polah 95 pesem, izmed kterih jih je 55 izvirnih, ostale so pa pre-

stave iz jezikov slovanskih (ilir., serb., česk., rusk.) in iz nemškega... Mnogo izmed njih so pravi biserji slovenskega pesništva. Sploh so velike pesniške lepote in toliko čiste in čedne, da jih bodo brez spodtike brali mladi in stari, duhovni in neduhovni. Večina pesem, ki so tū v venec povite, je bila že natisnjena po raznih časnikih; pa vendar ni med njimi skorej nobene, da bi ne bila na novo popiljena in popravljena. Prepričani smo si, da se bo čedna zbirka prikupila vsakemu bralcu po znotranji in zunanji obliki“ itd. (Glasnik str. 159. Novic. str. 165).

2. Marija Stuart. Tragedija v 5 djanjih. Spisal Friderik Schiller. Poslovenil France Cegnar. Natisnil J. Leon v Celovcu 1861. 16. 223. Vid. Cvetje iz domačih in tujih logov. Izdaja Anton Janežič. Pervi zvezek. Priklada Glasniku VII.

3. Viljem Tell. Spisal Miroslav Schiller. Poslovenil France Cegnar. V Celovcu 1862. 16. 208. Nat. J. Leon. Cvetje I. Šestka 1. Vezek. — Natisek II. kot beletristična priloga Edinosti v Trstu 1886. 8. 186. Tisk. V. Dolenc.

4. Babica. Obrazi iz življenja na kmetih. Spisala po česki Božena Nemcova (r. 1820 na Dunaju, u. 1862). Poslovenil France Cegnar. V Celovcu 1862. 16. 300. Nat. J. Leon. Cvetje I. Šestka 3. Vezek. — Narodne Biblioteke snopič XIII—XVI. Novomesto 1884. 16. 413. Nat. in zal. J. Krajec.

Glasnik I. 1861 kaže: Materno okó (Kak si lesketála, o zvezda nebeška! str. 77). Sonet (Mornár na ladji pisani ozira str. 85). Sonet (Oblekla zemlja krilo je zeleno str. 110). Telov samogovor (za poskušnjo str. 131). — V Novicah str. 386: Parlamentarni jezik. „Začeli so se pomenki o slovenskem parlamentarnem jeziku. Moja misel o tem je ta, da med književnim in parlamentarnim jezikom ne sme biti nobene razlike. Slovan se mora tega pravila še terdneje držati, nego drugi narodi, ker se njegova pisava z govorom

najbolj ujema. Vsaka čerka naj se vselej izreka tako, kakor se piše, tedaj tudi čerka *l*. Parlamentarni jezik mora se nalslanjati na književnega, ta je njegova edina in trdna podlaga. Da dobimo dober parlamentarni jezik, je edina potreba, da se književnega jezika dobro naučimo in da ga marljivo rabimo v vsakdanjem življenji. Vse drugo pride samo od sebe. Cegnar. — V Novicah l. 1862 je stavil „Prašanje“ o predlogih: proti, na, zoper, preko in preki (prek), katerim naši jezikoslovci pomena še niso dosti natanko določili. . . Kar sem pozvedel o njihovej razliki, naj tū povém, da se oglasé tudi drugi, ki več in bolje o tem vedó itd. (str. 140). — Svět, kako bi se našemu slovstvu pomagalo (str. 359): „Naj bi se vsi naši pisatelji in domoljubni rojaci spojili v literarno društvo. . . Pravila bi društvenino določila, dragovoljni darovi bi se hvaležno prejemale. Morebiti bi tudi ne bilo napak, vpisovati za dosmrtné ali častne ude, ali za utemeljitelje tiste rodoljube, ki plačajo enkrat za vselej določen znesek. . . Društvo bi iz nabrane društvenine razpisovalo darila za dobre izvirne dela, kupovalo dobre spise in izvrstne prestave. . . Društvo bi moralo izdajati samo res dobre dela. Zato naj bi volili pisatelji izmed samih sebe presojevalce. . . Naše slovstvo bi dobilo središče in trdno stalo, narodnost krepko podporo in brambo, omika bi med nami vspešno napredovala, tujščini se vrata zapirala. Rodoljubni in bistroumni možje! prevdarite moj nasvèt in če ga potrdite, skusite, da ne ostane mrtev (cf. Slovenska Matica)“.

Poziv. Poslovenil sem Valenštajnov tabor. Vabim torej k naročbi častite rojake. . . Ako me rodoljubi podpró, da ne bodem imel izgube, izdam kmalo potem vže skorej dovršeni deli: „Oba Pikolomina in Valenštajnova smrt“. Fr. Cegnar. (Glasnik 1863 str. 320. Novic. 350, 410).

5. Valenštajnov ostrog. Spisal Miroslav Šiler. Poslovenil i založil France Cegnar. Tisk Egerjev v Ljubljani. 1864.

16. str. 77. — Že zdavnej napovedani Valenštajnov tabor je unidan kot „Valenštajnov ostrog“ zagledal beli dan. Čeravno je lepa beseda tabor vdomačena čez in čez po vsem Slovenskem, vendar tudi ne prerekamo malo znanega ostroga; saj prav za prav tudi Frid. Schillerjev „Lager“ ni v tej igri v strogem pomenu „befestigter Ort“ itd. — Kar se tiče prevoda, lahko rečemo, da se vvrstuje najboljšim prevodom, ki jih imamo v slovenskem jeziku. . . Kar se pa tiče v sedanji slovenski pisavi celó nenavadnih oblik, mislimo, da bojo še dolgo, in nekatere na veke samice ostale. . . Mnogo jih je, ki jih težko kdaj iz mrtvega jezika bodemo sklicali na dan. Ali še tudi iz družega velevažnega ozira smo zoper nekatere teh oblik, in to je, da nas oddaljujejo od sedanjega jugoslavenskega pisma namesti da se mu bližamo (Novic. str. 341). — „Pred seboj imamo željno pričakovani novi plod sloveče Cegnarjeve muze, namreč prevod klasične Šilerjeve igre „Wallenstein's Lager“, ki je pod naslovom „Valenštajnov ostrog“ pred nekaj dnevi zagledal beli dan. Že po svoji prestavi „Marije Stuartove“ in „Viljema Tella“ se je skazal g. Cegnar Slovencem preizversten tolkovavec Šilerjevih del; še bolj pa se je poslavil s pričujočim prevodom, ki nam s krepko, izbrano besedo in v blagoglasnih stikih, s toliko vernostjo in spretnostjo tolmači visoke misli nemškega klasika, da ga moremo po vsej pravici izbornó delo imenovati in bi skoraj rekli, da na nekterih mestih celó pervopis presega. V poterjilo naše izreke naj stoji tu nekaj verstic iz poslednjega nastopa itd. — Svojemu prevodu je privzel g. Cegnar nekaj oblik, ki doslej še niso rabile slovenski pisavi. O nekterih je res želeti, da nam s časom vsaj v viši pisavi oživé. . . druge kakor „ljudije, umetnostijo, početije, nej nam. ni ali nije, glag. dvojina ženskega spola na i itd.“ pa so take, da se bodo po naših mislih le težko prijele sedanjih Slovencev; popolnoma nerazumljiva nam je oblika „sedanjest, prihodnjest, izkranjest

itd.“;.. prenašlo in brez potrebe jeziku ne preminjajmo oblik..; vselej in povsod bodi naša prizadeva ta, da ostane naš jezik, kakor je bil doslej, tudi v prihodnje pravi ljudski jezik itd. (Glasnik str. 320—323)“. — Godilo se je pa Cegnarju, kakor vsakemu, ki svoje knjige prodaja! „Mnogo gospodov, ki so nabirali naročnike na „Valenštajnov ostrog“, nej še poslalo naročnine, toži v prošnji iz Trsta (Novic. 1865 str. 145).. Opominjam svoje dolžnosti tudi

tiste rodoljube, ki so si pridržali nabrano naročnino za pesmi, katere sem izdal leta 1860.. Ne morem zamolčati, da me je pridržana naročnina pripravila v hudo stisko, i da zaradi tega tudi ne morem izdati občanov i dovršenih del: „Oba Pikolomina i Valenštajnova smrt“, ako mi kaka rodoljubna duša ne pomore, ali ne kupi del, kateri rad prodam“ itd. — Priobčil pa je I. Dejanija 4. Prizor I. 1865 za poskušnjo v gimnazijskem izveštju Tržaškem.

Književnost.

Letna šolska poročila. (Dalje.)

12.) Letno poročilo štirirazredne deške, trirazredne dekliške ljudske in obrtne nadaljevalne šole v Kranji. Koncem leta je bilo 186 učencev in 127 učenek, skupaj 313 otrok. Učiteljstvo: Kuster Mihael (nadučitelj), Kukelj Anton (veroučitelj), Lavrenčič Ivan (veroučitelj), Pezdič Ivan, Lacheiner Edmund, Režek Jurij, Jugović Franciška, Golf Klotilda, Rooss Marija. Obrtno-nadaljevalno šolo je obiskovalo 68 rokodelčičev. —

13.) Letno poročilo štirirazredne deške ljudske in obrtno-nadaljevalne šole v Kamniku. Število učencev 223; za višji razred je sposobnih 118 (= 66%). Ponavljalno šolo je obiskovalo 12 učencev in za srednje šole se jih je oglasilo 10. Obrtno-nadaljevalno šolo je obiskovalo 82 rokodelčičev. Učiteljstvo: Burnik Valentin (nadučitelj), Oblak Janez (veroučitelj), P. Romuald Jereb (veroučitelj), Tramčič Ignacij, Štefančič Avgustin, Stiasny Ljudevit. —

14.) Letno poročilo trirazredne dekliške ljudske šole v Kamniku. Število učenek v vsakdanji šoli 195 in v ponavljalni šoli 48. Za prestop v višji oddelek je sposobnih 142 (= 73%). Učiteljstvo: Čenčič Jernej (nadučitelj), Muhovec Blaž (veroučitelj), Verné Francišek, Klaučar Avgusta. —

15.) Letno poročilo trirazredne ljudske šole v Mengši. Na čelu poročila je lep zgodovinski spis »Sv. Notburga v Grobljah«. Število otrok: 288; za bližnji višji razred oziroma oddelek je sposobnih 219 (= 76%), nesposobnih 65 in neizprašani so ostali 4. Učiteljstvo: Sirc Peter (zač. voditelj), Zaletel Leopold (veroučitelj), Grkman Emilija. —

16.) Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Metliki. Število otrok v vsakdanji šoli 368 in v ponavljalnici 65. Nesposobnih za višji razred je 78 in neizprašanih 13. Učiteljstvo: Šest Andrej (nadučitelj), Avsec Francišek (veroučitelj), Zakrajšek Ivan (veroučitelj), Gregorčič Francišek,

Križnar Josip, Parma Matilda, Zupančič Vita. V zvezi s to šolo je tudi obrtno-nadaljevalna šola z 59 rokodelčiči. Poučevala sta na tej šoli gg. Šest Andrej in Križnar Josip. —

17.) Jahresbericht der Privat-Lehr- u. Erziehungsanstalt für Knaben des Dr. Josef Waldherr in Laibach. Na čelu poročila je spis »Zur Reform des freundsprachlichen Unterrichtes« od Greinecker-ja. Temu sledi učni načrt (Lehrplan) z vso stvarino, ki se poučuje v tem zavodu v 4 razredih in potem pa še poseben učni načrt za pripravljani razred za trgovske in srednje šole (Vorbereitungs-Classe für Handels- und Mittel-Schulen). Na zavodu je poučevalo 19 učiteljev in profesorjev. Število gojencev 48. —

18.) Jahresbericht der k. k. Staats-Oberrealschule in Laibach. Na čelu poročila je prof. Levčev znanstven spis »Die Einfälle der Türken in Krain und Istrien«. Spis, kojega je »U. T.« že kratko omenil, je jako zanimiv in prinesemo še kasneje obširnejši posnetek. Na zavodu je bilo razven ravnatelja dr. R. Junowicza še 18 učnih močij. Učencev je bilo 91 + 83 + 81 + 41 + 22 + 17 + 21 = 355 in sicer po maternem jeziku 162 Slovencev in 170 Nemcev, ostali pa druge narodnosti. Za višji razred je bilo sposobnih 272, k ponavljalni preizkušnji pripuščenih pa 39. S tem zavodom združena obrtno-nadaljevalna šola je imela 277 učencev. —

19.) Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Laibach. Na čelu poročila je prof. Hintner-jev znanstven spis »Der Pflichtenstreit der Agamemnonskinder in Sophokles Elektra und seine Lösung«. Poleg ravnatelja A. Senekoviča je poučevalo na zavodu še 24 učnih močij obligatne predmete in 7 učnih močij pa neobligatne predmete. Učencev je bilo koncem šolskega leta 528. Glede narodnosti je bilo 414 Slovencev in 106 Nemcev, ostali pa druge narodnosti. Za višji razred je sposobnih 383; ponavljalni izpit je dovoljen 92 učencem.

20. Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswert. Na čelu poročila je Koprivšek-ov spis »Latinsko-slovenska frazeologija k I. knjigi Caesarjevih komentarjev de bello gallico za naše četrtošolce«. Na tem zavodu je poučevalo razven g. ravnatelja dr. Fr. Detele še 20 učnih močij. Število učencev koncem šolskega leta 207, izmed kojih je bilo po maternem jeziku 195 Slovencev, 11 Nemcev in 1 Čeh. Za višji razred je sposobnih 160; 21 jih ima pa ponavljalni izpit. S to šolo je združena tudi obrtno-nadaljevalna šola z 78 učenci. J. D.

Stezičica v nebesa. (Konec.) Tudi naslednje besede so še v marsičem napačne: družina nam. družčina (str. 4.); iz tega sveta nam. s tega sveta (str. 23.); spokorne dela nam. spokorna dela (str. 38); moje Srce nam. moje srce (str. 87.); varh nam. varuh (str. 99, 100.); vari nam. varuj (str. 101, 125, 157 itd.); memo nam. mimo (str. 115, 116, 117 itd.); visi z drevesca nam. visi na drevesci (str. 119.); domu nam. domov (str. 128.); turk nam. Turek (str. 154.); okolj nam. okoli (str. 221.).

Na mnogih krajih greši se tudi proti pravilnemu besednemu redu. Navedel bodem kakor prej, tako tudi tukaj le nekaj izglede. »K počitku grem in namen storim« nam. grem k počitku in storin namen (str. 7.). — »Iz srca žal mi je« nam. iz srca mi je žal (str. 37.). — »Zapovedi deliš« nam. deliš zapovedi (str. 48.). — »In kruh se bo v presv. R. Telo spremenil« nam. In kruh se bo spremenil v presv. R. Telo (str. 52.). — »Za katere sem moliti dolžan posebej« nam. za katere sem dolžan posebej moliti (str. 57.). — »Ki grehe sveta odjemlješ« nam. ki odjemlješ grehe sveta (str. 58.). — »Kadar čas imaš« nam. kadar imaš čas (str. 71.). — »Kateri vso sladkost v sebi ima« nam. kateri ima vso sladkost v sebi (str. 72.). — »Po njegovem zasluženji in po njegovih prošnjah mi dodeli« nam. dodeli mi po njegovem zasluženji in po njegovih prošnjah (str. 104.). — »Da blagoslov dobiš« nam. da dobiš blagoslov (str. 117.). — »Ki ga za mizo imaš« nam. ki ga imaš za mizo (str. 121.). — »Pa bolj še« nam. pa še bolj (str. 125.). — »Po šoli naravnost domov pojdi« nam. po šoli pojdi naravnost domov (str. 128.). — »Po duhovna mu pošljejo« nam. pošljejo mu po duhovna (str. 159.). — »Zelo je bila učena sv. Pulherija« nam. sv. Pulherija je bila zelo učena (str. 182.). — »Da naj mu rad in z veseljem pokoren bo« nam. da mu bodi rad in z veseljem pokoren (str. 201.) — itd.

Marsikje se tudi najde kaj, kar bi se moglo imenovati doslednost. Tako n. pr. sem zgoraj grajal napako, da se poluglasni »e« ne izpušča. Na str. 85. pa se piše beseda »zavrzi« vendar pravilno. Dalje se mašnik tika na str. 53, 158, 160; vika pa na str. 30, 31, 32, 44, 52, 124. Na nekaterih mestih se piše pred »nj« (njim) »ž«, na drugih pa »z«. Tudi besedica »naj« se piše v tretji stopnji časi s pridevnikom skupaj, časi pa posebej.

Da pridem do konca, omenjam le še, da tudi pesmice niso nič kaj dobre. V pesmi »Preden greš v cerkev« ninata niti dve kitici jednake mere (str. 26.). Radi rime piše se »tiga« nam. »tega« (str. 21.). Ravno tako tudi »angeljčiček« nam. »angeljček« (str. 15.). Tudi apostrofov je po nekaterih pesmicah več ko preveč.

Bog dal, da bi peti natisk ne bil tak!

Da bode moja ocena kolikor mogoče popolna, omenim še, da sta tisk in popir jako čedna in da cena (10 kr. kart. izt.) ni previsoka. —v—

Od pluga do krone. Zgodovinski roman iz minulega stoletja. Preprostemu narodu spisal Jakob Bedének. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 270 8°. Cena 1 fl. 50 kr. — G. Jakob Bedének je maloznan pisatelj. Doslej nam ni še podal nobenega večjega dela. Zato je marsikdo dvomil, jeli bil g. pisatelj kos svoji nalogi spisujoč ta roman, jeli ga je dovršil takó, da ustreza zahtevam dobrega romana. Kaj je roman, vé vsakdo, vé pa tudi, da je treba nekaj pisateljske zmožnosti in vaje tistemu, ki hoče lep in dober roman spisati. Pisateljske zmožnosti se g. Bedénku pač ne more odrehati, pač pa mislimo, da je krivo to, da je doslej premalo se pečal s pisateljevanjem, da romana ni spisal takó, kakor bi ga moral spisati. Prezreti pa ne smemo, da je bilo delo težavno, ker Vegovo življenje je nam le malo poznano. Pisatelj bi bil spisal gotovo lepo in dobro povest, kar se o romanu ne more trditi. Načrt po katerem je pisan roman je bil slab, takó, da po tem načrtu bi se bilo spisalo težko kaj boljšega. Roman razpada v II dela. Prvi del se prične z Vegovo mladostjo v letu 1763 in sega do l. 1780. ko je bil Vega inženér. V prvem delu je junak romana v svoji domovini, največ v Ljubljani.

Takoj v drugem delu, ki se prične s tem, da Vega popusti inženerstvo in stopi k topničarjem, je pa junak na Dunaji in odslej ga vodi po raznih bojiščih ob Donavi in Savi ter ob Renu, dokler 25. kimovca 1802 ni storil v valovih Donavskih svoje smrti vsled zločina. Glavna hiba romana je, da je premalo pisanega o junaku t. j. da glavna oseba ni opisana v pravem razmerju s postranskimi, katerih je dökaj. Druga oseba, ki je tukaj v vsem romanu od začetka do konca, je cigan Janoš Nemet, zli duh v romanu, kateri je včini mnogo huđega. Značaj v obče ugajajo. Dobro narisano se nam zdi Vega, bolje pa Petelinov Janez, dasi taki značaji niso priljubljeni. Prijajo nam tudi Selanova Anica, Vegovi sestre Polonica in Micika in Vehovec. Sprijazniti se pa ne moremo z usodo, kakoršna je zatekla razne osebe. Čudno se zdi čitatelju, da je toliko oseb utonilo, nekatere brez vsakega pravega vzroka, brez posledic, katere mora v romanu imeti vsaka večja nezugoda. Nedoumno se nam zdi, zakaj je treščilo v čoln, v katerem so se vozili svatje in sta utonila Petelinov Janez in Selanova Anica. Zakaj ju ni pustil pisatelj dalje živeti, saj

vender nista mogla nikakor ovirati daljnega razvoja povesti? Nandeta Živkoviča je zabodel Janoš v čolnu na Savi, ter ga pahnil v vodo, a Polonico je ugrabil in odvedel v Beligrad. Četrtri, ki je utonil, bil je Vehovec. Skočil je v Trstu v morje zato, ker je zaigral ves denar in konje in vozove. Reči moramo, da je njegova smrt prav nepotrebna, ker smel bi bil živeti dokler bi bil hotel, ker njegovo življenje ni bilo nikomur na poti. Peti, ki konča svoje življenje v vodi, je Jurij Vega, katerega je pahnil v Donavo cigan sedaj mlinar Janoš Nemet, ravno na istem mestu, kjer je prej vrgel v vodo očeta svoje žene. Janoš Nemet je končal pa na vislicah, katere si je bil izvestno zaslužil.

Nepotrebna so tista modrovanja o framasonih. Prvič se govori o framasonih na svadbi Selanove Anice in Petelinovega Janeza, kjer stari dosluženi vojak Matej Kopriva pripoveduje ženinu in svatom o tajni družbi framasonov. Drugič se govori o francoskih brezbožnikih v Belemgradu pri slavnostnem obedu, katerega je dal svojim častnikom vojskovodja Lavdon o priliki, ko je bil odlikovan z zvezdo velikega križa reda Marije Terezije. Praznina, ki bi bila morda nastala vsled izpuščenja teh pogovorov, zamenila naj bi se bila z umestnejšimi razgovori. Opisovati tudi ni bilo treba Vehovca, kar je stalo mnogo časa in

popirja; omenil naj bi se bil le toliko, kolikor bi se moral. Je-li hotel gospod pisatelj takó natančno opisovati njegovo igralno strast, ki ga je privedla napósled v morje? Je-li bil kak poseben vzrok temu? Saj posledic iz smrti njegove ni skoro nobenih razven, da je bila domačija prodana, katero bi bil rad za slepo ceno dobil samogoltni kovač. G. pisatelj bi bil to izpustil brez vsake škode za povest. Tudi Vegova smrt naj bi se bila drugače utemeljila, kar bi bilo prav lahko in veliko lepše. Lakomnost je grda čednost in g. pisatelj bi bi smel opisati, da ga Janoš ni samo iz lakomnosti pahnil v vodo, ampak tudi iz sovraštva, ker sta že inela nekaj skupaj še takrat, ko sta bila še oba skupaj v Zagorici. Čudno je tudi, da se Vega, mož izobražen in blagega srca, nikdar ni spomnil svojih ljudi v domovini in istotako Polonico ni dala devet let glasu o sebi, kar je zelo dvomljivo.

To so večje napake, katere zapazi čitatelj takó, manjših ne bodem navajal. Hvalevredno in lepo je, da se je g. pisatelj lotil tega romana in brez dvojbe bi si bil pridobil mnogo zaslug, ako bi ga bil spisal počasi, po zelo premišljenem načrtu. Jezik je dôkaj spiljen. Dijaki bodo brali izvestno radi ta roman, a za prosto ljudstvo bi bilo treba nekatere izraze pojasniti. Knjižgi želimo mnogo kupcev. F. J.

Naši dopisi.

Iz Slavine. Redka in prelepa slovesnost se je vršila pri nas v četrtek 12. listopada. Blagorodna gosпода rojaka Kalister v Trstu in Gorup v Reki sta postavila pred tremi leti, l. 1888 v spomin 40letnice cesarja Franciška Jožefa vladanja temeljni kamen za novo šolsko poslopje. To lepo poslopje ima tri učne sobe, spodaj stanovanje za nadučitelja z vsemi potrebnimi prostori. Dovršilo se je to jesen in se blagoslovilo zgoraj omeneni dan. Že poprej se je pripravljalo, kar mogoče za slovesnost tega dne. Hvaležni občani so postavili mlaje, tri slavoloke z dvema napisoma, katerih jeden je imel pri vходу v veliko vas Slavino napis: »Slava našim dobrotnikom rojakom!« in drugi pred novo šolo: »Božji blagoslov hiši in dobrotnikom!« Približal se je omeneni dan, pa ž njim tudi slabo vreme. Mislili in želeli smo, da bi se bila preblaga dobrotnika slovesnosti sama udeležila, a dobili smo sporočilo od jednega, da je malo obolel, a drugi si vsled slabega vremena ni upal na pot. Žal, a napovedana slavnost se je morala izvršiti. Došli so: c. kr. okrajni glavar marku pl. Gozani iz Postojne, c. kr. okrajni šolski nadzornik Iv. Thuma, gospoda ekspozita iz Št. Petra in Trnja, ves krajni šolski svet, zidarski podjetnik g. Fr. Gržina, blagi šolski prijatelj g. Fr. Dekleva in mnogo družega priprostegega ljudstva. Veliki zvon vabi ob 1/210 uri k slovesnosti in ob 1/211. uri naznani topič in ubrano

zvonenje vesel pričetek. Šolska mladina, skupaj okoli 200, zbere se v stari šoli, iz katere koraka z lepo zastavo pred župnijsko poslopje, od koder gre zopet paroma v cerkev in za njo vsa cerkveno oblečena duhovščina. Zadnja, prišedša v cerkev pred oltar, naglasi: »Veni sancte Spiritus,« katerega cerkveni zbor nadaljuje in konča. Zdaj gre vsa šolska mladina v sprevedu iz cerkve pred novo šolo, za njo častita duhovščina in ljudstvo. Šolski dečki se postavijo na jedno stran v dolgo vrsto, a šolske deklice na drugo stran. Č. g. duhovni svetnik Iv. Sajevec z azistenco prišedši pred vhod nove šole blagoslovi poslopje od zunaj. Odmolita se dve oraciji in potem gre šolska mladina po stopnicah v prvo nadstropje, v največjo šolsko sobo nove zgradbe. Kakor poprej zunaj se izvrši blagoslov še v šolski sobi. Takoj po blagoslovu sledi izvrsten govor častitega duhovnega svetnika, ob jednom krajnega šolskega predsednika, kateri govori nekako kazaje na križ, ki se je bil ravnokar med blagoslovom na steno obesil, rekoč: »Hvala večnemu Bogu, da nam je dal zdravje čakati današnje slovesnosti in hvala mu, da ni bilo pri zidanji zgradbe kake nesreče. Druga hvala gre plemenitima, rodoljubnima našima rojakoma gg. Kalistru in Gorupu, ki sta nam brezplačno zgradila tako lepo, prostorno šolo. Bog povrni tisočero blagima dobrotnikoma! Ako prav se bode danes sv. maša opravila za njiju, ven-

der smo dolžni se jih še pozneje večkrat v molitvi spominjati. Ti šolska mladina pa glej, da si pridobiš potrebne modrosti, glej da svoj čas za šolski pouk prav in modro obračaš, zakaj: začetek modrosti je strah božji« Slednjič še želeč pravega blagoslova vsem, ki se bodo hodili v to hišo učiti, ki bodo v nji učili, ki bodo v tej hiši stanovali. Za njim govori primerno in pohvalno c. kr. okrajni šolski nadzornik. Povedal je, da je to novo šolsko poslopje jedno najlepših v okrajih postojinskem, da sta vrlo mila dobrotnika gg. Gorup-Kalister rešila učiteljstvo in učence slabih tesnih prostorov, da pričakuje od šolske mladine dobrega napredka v tej hiši, polaga na sree dolžnosti mladine, kakor tudi dolžnosti učiteljstva, katero se je iz svojega nagiba posvetilo temu stanu in slednjič veli zaklicati tako vrlima, tako blagodušnima dobrotnikoma, darovateljema prisrčni »Živijo! Živijo! Živijo!« Otroci in zbrani gostje naidušeno odzdravijo.

Voditelj šole izrazi v kratkih besedah željo naj bi roditelji otrok se s tem velikima dobrotnikoma hvaležne skazali, da njihovi otroci neprestano brez zamud šolo obiskujejo, da naj ta velik dar prav cenijo poudarjajoč, kdor daru po vrednosti ceniti ne zna, se tudi prav hvaležnega izkazati ne more.

V imeni občine zahvaljuje g. I. Polh, podpredsednik krajnega šolskega sveta, blaga dobrotnika las-kavo, občanom pa dokazuje, koliko sta gospoda darovala, kolikih stroškov občino rešila in kako blag namen jih je vodil pri tej napravi.

Za temi govori zapojeta dva šolska oddelka pesmico »Angelj varuh« dvoglasno; šolski vodja pa spremlja napev na harmoniju. Cesarske pesmi prva in zadnja kitica, s katero se zaključí slavnost v šoli, odmeva gromovito po prostrani dvorani.

Šolska mladež gre sedaj paroma po stopnicah v pritličje in koraka med vbranim zvonjenjem in pokanjem topičev v farno cerkev k sv. maši, katera se je spremljevala s čveteroglasnim petjem na cerkvenem odru. Pela se je stara znana in zmiraj lepa J. Hajdnova: »Pred stolom.« Ljudstvo se je veselilo lepe slovesnosti, žal, da je bilo vreme ves čas tako kislo.

Pregostoljubni gosp. duhovni svetnik, ki je tudi mnogo skrbij imel pri gradnji, povabi vso inteligenco in ves krajni šolski svet k obedu, pri katerem se je napivalo: Cesarju, dobrotnikoma, preblagorodnemu c. kr. glavarju, č. g. duh. svetniku, g. nadzorniku, podjetniku zgradbe i. t. d. Še le proti noči je utihnil pok topičev, ko se je vesela družba že razhajala.

Bog nakloni nam še kaj takih šolskih prijateljev, ki si postavljajo z blagim namenom tako vztrajne in velike spominke sebi v čast, narodu pa v korist! To bode zapisano ne samo v šolski kroniki, nego tudi pri Bogu v bukvah večnega življenja.

Pax huic domui

Et omnibus habitantibus in ea!

S. Punčah, nadučitelj.

Z Gorenjskega. Deželni šolski svet za kraljevino Česko je izdal pred nedavnim okrožnico na vse okrajne šolske svete, govorečo o vpeljavi pokončne pisave.

Uvažujoč izjave imenitnih higijenikov, da je kratkovidnost ali spačenost hrbtenice najčešče posledica nepravilnemu sedenju, katero si otroci napram najstrožjemu nadzorovanju pri pisanju prisvoje, zaukazalo se je, da naj se na nekaterih šolah vsacega okraja za poskušnjo uvede, mesto dozdanje nagnene, pokončna pisava.

Okrajni šolski sveti imajo takoj določiti, na katerih šolah je poskusiti s pokončno pisavo. Pri tem je gledati, da se to delo izroči popolnoma večšim osebam, od katerih gre tudi pričakovati, da se ga bodo z veseljem poprijeli.

Temu slede strokovnjaški navodi o pokončni pisavi. Okrajnim šolskim svetom je naročeno odbrane učitelje na te navode opozoriti ter jim zaukazati, da koncem šolskega leta 1891—1892 potom šolskih vodstev poroče, kako so se ti migljaji obnesli, in kaj so sploh opazili pri vajah s pokončno pisavo.

Tudi imajo okrajni šolski nadzorniki nalog, ob nadzorovanji šol posebno zanimati se za vaje s pokončno pisavo, pogovoriti se z učitelji ob uspehih pri tej pisavi, ter končno rezultat, izvirajoč iz lastne skušnje, združen s poročili tistih učiteljev, ki se bodo s tem vprašanjem bavili, predložiti najkasneje koncem malega srpana 1892 potom okr. šol. svetov dež. šol. svetovalstvu.

Ker nam je tudi na Kranjskem prej ali slej pričakovati take odredbe, ne bilo bi brez pomena, da naše učiteljstvo že sedaj napravi kak poskus s pokončno pisavo ter si tako že nekoliko uglaadi pot.

Recimo, da se v vsacem šolskem okraju oglasi po jeden učitelj jedno-, dve-, tri- in štirirazrednih ljudskih šol pri stalnem odboru, se z njim dogovori, da bo vpeljal za poskušnjo pokončno pisavo ter da bo ob uspehih poročal pri prihodnji okrajni učiteljski konferenciji.

Stalni odbor dene potem to točko na dnevni red konferencije in brez dvojbe bodo poročila zanimiva bodisi glede kakovosti uspeha na različnih šolah, bodisi glede praktičnega pomena pokončne pisave.

Kot navodilo služi: Emanael Bayr: Steile Lateinschrift, II. und III. bedeutend vermehrte Auflage. Mit vielen Illustrationen, Schriftproben, Steilschrift Alphabeten etc. Auf 24 Tafeln. Preis per Post 1.30 fl. Verlag: A. Pichlers Witwe u. Sohn. Wien, V. Margarethenplatz Nr. 2.*)

H.

*) Nam je tudi znana brošurica »Jak vyučovati písmu stojatému«, spisal V. Blahouš, založil V. Neubert v Smichovu pri Pragi, cena 70 kr. Brošurica je prav kratka in kdor zna česko, lahko vso metodo spozna iz 16 tabél, ki so ji pridjani. Te oblike nam bolj ugajajo, kakor Bayrove.

Ured.

Društveni vestnik.

Iz našega društva. Odbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« je imel dne 21. listopada t. l. svojo sejo, v kateri se je določil dan in vsopred občenemu zboru. Ker se je pokazalo lansko leto, da so božične počitnice zato prav pripravne, zaradi tega je odbor sklenil, da naj se tudi letos glavno zborovanje vrši v tem času.

Tajnik je poročal o društvenem delovanju od zadnje odborove seje.

Pri slučajnostih je bil razgovor, kako naj bi naše društvo dostojno praznovalo slavnost Komenskega. Sklenilo se je, da se stvar obravnava v posebni odborovi seji, katera bode dne 7. grudnia in takrat naj se potem vse natanko določi.

Tajnik.

Iz odborove seje „Narodne šole“. Dne 14. listopada t. l. se je sešel odbor „Narodne šole“ k posvetovanju. Razgovor je bil o društvenem računu za preteklo društveno leto, ki se bode predložil občenemu zboru dne 28. grudnia t. l. že pregledan po gospodih društvenikih, ki sta bila revizorjema voljena lansko leto. V tekočem šolskem letu je 53 ljudskih šol in 22 učiteljev že priposlalo svoje doneske; vsem tem so se dala vračila v šolskem blagu. V to svrhu se je porabila velika množina blaga, tako da je blagajnica in zaloga do malega izpraznena. Podpore so jako redke in izdatnih darov je pričakovati šele po novem letu, oziroma na vspomlad. Gospodje učiteljice, ki radi pomoči iščejo pri „Narodni šoli“, naj bi odboru kaj pripomogli z nabiranjem dobrotnih doneskov. Zimska doba je v to svrhu jako prikladna. Tu in tam se osnujejo veselice, pri katerih se kaka desetica more pridobiti za naše društvo, ki daje zopet darila nazaj z obilnimi obrestimi. — Najvažnejša točka vspeoda pa je bila določitev, kako najbolje obrniti darilo blag. gospe Giontinitove, ki je drage volje prepustila „Narodni šoli“ dva stara klavirja. Umeje se, da nista „Bösendorferja“, a za onega, ki si ne more omisliti nikacega instrumenta, sta dobra dovolj, da se je moč učiti na njih. Oblika je štirioglasta, strune so prečno napete, ne manjka jih nič, tipke so popolne in igrajo vse še prav dobro, glas je seveda šibek in ker sta že dolgo neporabljena, zato nista ubrana. Usnjati obložki so bolj slabi in strti. Iz vsega tega je razvidno, da sta oba instrumenta prečna klavirja (Querfortepiano).

Odbor je sklenil, podariti klavirja dvema ljudskima šolama, kjer deluje kak učitelj z obitelji, v kateri so otroci nadarjeni za glasbo in ki bi se radi klavirja učili, a jim stariši instrumenta ne morejo omisliti.

Kdor želi dobiti jeden ali drugi teh klavirjev, naj se pismeno obrne do „Narodne šole“. Odbor bode potem prav kmalu odločil, komu bode dal klavir

v last. Za prevažanje in eventualno popravilo mora dotičnik sam skrbeti in najbolje bi pač bilo, da bi obdarovanec sam znal klavir ubirati, snažiti in kako malenkost popraviti. Oglasila se sprejemajo do 10. grudnia.

Iz „Pedagogijskega društva“ v Krškem. (Konec.)

Letnino so plačali:

Za V. leto: Ramoveš A., župnik v Svibnem, Rohrman J., not. kandidat v Kostanjevici, Rozman Flor., učitelj v Krškem, Tomšič Iv., c. kr. okr. šolski nadzornik v Ljubljani, Gregorin Al., c. kr. okrajni sodnik v Krškem, Gregorič Fr., posestnik v Krškem, dr. Kersnik, c. kr. okr. zdravnik v Krškem, Michél Mar., učiteljica v Krškem, dr. Mencinger J., odvetnik v Krškem, Pfeifer Vil., župan in poslanec v Krškem, Šušteršič Mat., posestnik na Vidmu, Tramšek Blaž, nadučitelj na Vidmu, Weiglein Henrik, c. kr. okrajni glavar v Krškem, Knavs J., Vikar v Krškem, Gomilšek Iv., načelnik postaje na Vidmu, dr. vit. Bleiweis-Trsteniški v Ljubljani, Stiasny L., učitelj v Kamniku, Slov. učit. društvo v Ljubljani, Furlan J., učitelj v Ljubljani, Žumer A., šolski voditelj v Ljubljani, dr. Vošnjak J., dež. odbornik v Ljubljani, Pleteršnik Maks, c. kr. profesor v Ljubljani, Merčun Rok, kaplan v Ljubljani, Bregar J., nadučitelj v Kranjski Gori, okr. učit. knjižnica v Kranji, Šolske sestre v Celji, Stante J., učitelj na Dobovi, Ribnikar V., nadučitelj v Dol. Logatci, okrajna učit. knjižnica v Litiji, Abram Lav., nadučitelj v Kostanjevici, Jezernik M., učitelj na Branskem, Kalin J., učiteljica v Kostanjevici, Levec Iv. nadučitelj v Radečah, ljudska šola v Mokronogu, Osana J., učitelj pri Sv. Duhu, Rupnik Ivan, nadučitelj v Leskovcu, Solne A., učitelj v Tržišči, Humek M., učitelj na Raki, Nagu S., učitelj na Studenci, Hočevar Ana, učiteljica v Radečah, Pretnar J., nadučitelj v Veliki Dolini, Potrebin L., učitelj v Veliki Dolini, okrajni učiteljski knjižnici v Kanniku in v Sežani, Sterle Ter., učiteljica v Gorjah, Zarnik M., nadučitelj v Trnovem.

Prosimo ude, ki so nam še kaj na dolgu, da to kmalu poravnajo. Druge p. n. tovariše pa uljudno vabimo k pristopu in sodelovanju. Letnina s poštnino vred znaša 1 gld. 10 kr. Pripravljeni spisi naj se kmalu dopošljejo, ker se bode letnik kmalu tiskati pričel.

Pedagogiško društvo ima v zalogi še sledeče knjige: II., III. in IV. Pedagogični letnik po 1 gld. 50 kr. Občno vzgojeslovje (80 kr.), Občno ukoslovje (80 kr.), Izkustveno dušeslovje (80 kr.), Jezikovni pouk v ljudski šoli (80 kr.) in Navod k početnemu risanju in oblikoslovju (35 kr.)

Knjige se lahko naroče tudi v knjigarnah.

Odbor.

Vestnik.

Osobne vesti. Č. g. Anton Kržič, katehet pri nunah v Ljubljani je imenovan katehetom na c. kr. učiteljski v Ljubljani. G. Frančišek Frankovič, glavni učitelj na učiteljski v Kopru, imenovan je stalnim profesorjem in g. Julij pl. Kleinmayr, profesor na istem zavodu, udom c. kr. izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole. — Gdč. Frančiška Lunder je dobila začasno službo učiteljice v Gorenjem Mokronogu. G. Ivan Bernot, učiteljski kandidat, dobil je začasno drugo učno mesto v Srednji Vasi v Bohinji. Visoko naučno ministerstvo je za učitelje na obrtno-nadaljevalnih šolah stalno potrdilo gg. nadučitelja Fr. Papo v Škofiji Loki in učitelja J. Pezdica in J. Režeka v Kranji.

Skušnja učne usposobljenosti se je končala te dni v Kopru s prav lepim uspehom. Z odliko napravili so skušnjo; gdč. Sellen iz Trsta za meščanske šole za italijanskim poučnim jezikom; gdč. Julija pl. Klotičeva iz Trsta za ljudske šole s slovenskim poučnim jezikom (z odliko) in g. učitelj Jožef Zian za ljudske šole za italijanskim poučnim jezikom. Usposobljeni so za slovenske ljudske šole: ggč. učiteljice Bervar Lina, Šorli Marija, Piano Josipina, Piano Kristina in gg. učitelja: Lašič Andrej in Rakovšek Jožef. Usposobljeni za italijanske ljudske šole: ggč. Klausner Helena, Bidoli Ida in učitelji: Giani Boštijan, Merluzzi Rihard, Vizintin I., ter za hrvatske ljudske šole č. s, Gabriela Nohava. Mimo tega so napravili dopolnilne skušnje: 2 učiteljici in 1 učitelj.

Na goriškem ženskem učiteljski so naredile izpit naslednje ggč. Kristina Doljak (z odliko), Ana Osana (z odliko), Dolinšek Apolonija, Bisail Bibijana, Komel Gabriela, Rott Antonija, Pivk Marija ter učitelj g. Avgust Poberaj.

Preiskušnjo učne usposobljenosti pri izpraševalni komisiji v Ljubljani so z uspehom dostale vse učne moči, ki so se zglasile (glej »Uč. Tov.« št. 22) izven petih učiteljev in treh učiteljic. Z odliko so jo prestale za ljudske šole dve učiteljici (Uršulinki), za meščanske šole gdč. Johana Cidrih in s. Stanislava Voh, za francoski jezik ggč. Gabriela Tschurn in Gabriela Bergauer.

Vprašanja za pismeno preiskušnjo so bila nastopna:

I. Za ljudske šole: a) Slovenščina: 1.) »Kako in kedaj izvršuj učitelj svojo kaznovno oblast, da kazen doseže svoj namen?« — 2.) »Sestava in področje okrajnega šolskega sveta.« — b) Nemščina: »Die Schule ist mein Leben, mein Leben ist die Schule.« — c) Matematika: 1.) Welchen Wert hat ein zu $2\frac{1}{2}\%$ angelegtes Capital von 4560 fl. nach 95 Tagen? — 2.) Von den drei Winkeln A, B, C eines Dreieckes ist B um $16^{\circ} 35'$ grösser als A und D um $10^{\circ} 15'$ kleiner als B; wie gross ist jeder? — 3.) Površina pokončnega jednakostraničnega cilindra znaša $169\frac{56}{100}$ dm²; za koliko je njegova telesnina večja od telesnine njemu vrtanega pokončnega jednako visokega stožca? — d) Realije: 1.) Es sind Vorgänge anzuführen und zu erklären, bei welchen Wärme gebunden wird. 2.) Der Fichtenborkenkäfer (methodische Behandlung). 3.) Die Wahrheit des Spruches »Andere mögen Kriege führen, du, glückliche Austria, schliesse Eliebündnisse« ist an einigen Beispielen zu zeigen. (Zadnji dve vprašanji v slovenskem jeziku.)

II. Za meščanske šole: a) Pedagogika: »Wie wird die Einbildungskraft der Kinder zweckmässig angeregt und in den Dienst des Unterrichtes gezogen?« — 2.) »Das inductive Verfahren beim Un-

terrichte ist aus einem Beispiele aus der gewählten Fachgruppe darzustellen.« — 3.) »Wie kann der Lehrer dem Entstehen und Ueberhandnehmen der Kurzsichtigkeit vorbeugen?« — b) Zgodovina: »Die Markenbildung unter Karl dem Grossen und die Entstehung Oesterreichs.« 2.) »Die politische Lage Europa's zur Zeit Karl V.« 3.) »Die Reformen Kaiser Josefs II.« — c) Zemljepis: 1.) »Bewegung des Mondes um die Erde und Entstehung der Finsternisse« (mit Zeichnung). 2.) »Das Königreich Italien« (politisch). 3.) »Das österreichische Küstenland« (mit Kartenskizze). — d) Nemščina: »Goethe und Schiller als Balladendichter. Im Anschluss daran ist das Wesen der Ballade zu erörtern und durch Beispiele aus eigener Lectüre zu beleuchten« — e) Matematika:

$\frac{x^2 + 7x + 12}{x^2 + 8x + 15}$ für $x = -3$ ist zu bestimmen.

2.) In wie viel Jahren wird ein Capital von 2739 fl. ebepso gross sein, wie ein Capital von 3815 fl. in 7 Jahren? Der Zinsfuss beträgt bei beiden $3\frac{3}{4}\%$ (die Zinsen werden jährlich zum Capital geschlagen). 3.) Von den drei Seiten eines Dreiecks $a = 145$, $b = 25$, $c = 130$. Der Flächeninhalt F des Dreieckes und der Halbmesser r des dem Dreiecke eingeschriebenen Kreises zu suchen. 4.) Wie ist das Haupt- und wie das Cassabuch eingerichtet? — f) Prirodopis: 1.) Die Amphibien. 2.) Das Steinsalz und die Entstehung der Steinsalzlager. 3.) Die bei uns vorkommenden Nadelhölzer sind mit besonderer Berücksichtigung ihres Blütenbaues anzuführen und zu beschreiben. — g) Risanje: Ein vorgelegtes Gipsmodell ist abzuzeichnen. Der Selbst- und Schlagschatten und die Lichtstellen sind zu bezeichnen. — h) Prirodoslovje: 1.) Die Schraube und ihre Anwendung. 2.) Die magnetische Declination ist eingehend zu erklären. 2.) Gewinnung und Eigenschaften des Vitriolöles und der englischen Schwefelsäure. — i) Lepopis: Zu schreiben sind: In der deutschen Current-, in der englischen Cursiv- und in der Rundschrift die kleinen und grossen Buchstaben in genetischer Aufeinanderfolge; ausserdem ein Satz in diesen Schriftarten. — j) Francoščina: Prestavljajte nemške razprave v francoski jezik.

Narodno šolstvo na Goriškem. Goriški deželni šolski svet podpira kolikor mogoče italijanske težnje glede ljudskega šolstva in skrbi skoro očetovsko za to, da bi v goriški okolici stanujoči Slovenci pošiljali svoje otroke v italijanske šole. Z velikim naporom so dosegli Slovenci vsaj toliko, da se je v Ločniku osnovala poleg italijanske tudi še slovenska ljudska šola. To Italijanom seveda ni bilo kar nič po volji in da bi jih deželni šolski svet nekoliko potolažil, osnoval je v Podgori pri Gorici, v popolnoma slovenski vasi, italijansko šolo, v katero pohajajo zgolj tuji otroci, katerih roditelji ne stanujejo v Podgori in niso Avstrijci, ampak podaniki kralja italijanskega!

Za amerikansko trtnico v Krškem je ponudil ondotni meščanski šoli g. poštar M. Avsec svoj vinograd na pet let brezplačno.

Oro-kilometrični kontrolni števec se imenuje mehanični stroj, kateri natanjko naznanja, koliko časa, kako daleč in s kako hitrostjo kdo vozi. Iznašel ga je istrski Hrvat Josip Belušić, c. kr. profesor na učiteljski. Senski prefekt je dovolil trdki »Kamenarović (iz Dobrote pri Kotoru) & drugovi« v Trstu, da sme postaviti ta stroj na trgu v Parizu in po predmestnih

občinah. Tako osvetlujejo naši ljudje tudi v tujini slovansko bistroumnost!

Posnemajmo Hrvate. Nedavno smo poročali, da dobi mesto Karlovec s 6000 prebivalci „višjo deklško šolo“ in ravnokar pa snujejo „višjo djevojačko šolo“ v Petrinji na Kulpi. Kaj pa v Ljubljani? Menda čakajo, da bode nemški sulferajn (po vzgledu Madjarov, ki so v nemškem „Oedenburgu“ otvorili madjarsko državno višjo deklško šolo) ustanovil tako šolo. Že zadnje glasovanje nemških poslancev v tej stvari bi moralo merodajnim faktorjem odpreti oči.

Za prosto risanje na višji stopinji priporočamo tovarišem kot navod »Trettau, der kleine Zeichner«, cena 1 gld. in »Navod k početnemu risanju in oblikoslovju« izdalo Pedagogičsko društvo v Krškem, cena 35 kr. Primerne pisne vaje, ki pospešujejo prostoročno risanje, so razložene v knjigi: Niedergesäss, Handbuch der speciellen Methodik, X. Theil, Methodik des Schreibunterrichtes von Jos. Ambros.

Pokojnina pesnikom v Islandiji. Deželni zbor Islandije, ki ne šteje več nego 70.000 prebivalcev, je sklenil dajati 609 kron na leto lirškemu pesniku Matiji Jochumssobnu in 500 kron pisateljici romanov Torfhilder Hohn. — Slovenski pesniki so pa že večkrat stradali najpotrebnejšega kruha.

Za zgradbo ljudske šole pri sv. Lenartu v loškem okraju je podaril vrli narodnjak g. dr. Jernej Zupanec vsoto 3000 gld. ter tako omogočil, da se bo že prihodnjo pomlad začelo graditi šolsko poslopje v rojstni vasi velicega dobrotnika šole. S tem činom je blagi domoljub zopet sijajno pokazal, kako živo se zanima v vsakem oziru za napredek svojega naroda ter tako izdatno podpira, kakor vedno vse, kar utegne koristno biti za duševni razvoj slovenskega naroda, ki ga šteje s ponosom med odlične svoje sinove. Živijo še mnoga leta!

„Filoksera“ pri krompirju. Na severnem Ogrskem se je pokazala neka nova bolezen pri krompirju, katero prispodablja s »filoksero«. Vsled tega se je letos pridelalo komaj polovico toliko krompirja, kakor lansko leto.

Popravek. V zadnji številki so se v članku »Risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah« vrinile sledeče napake: Na str. 341. v drugem predelku 13. vrsta oveneje namesto ovenčje, dalje v 21. vrsti prostinah namesto prvotinah. Na str. 342. naj se prvi stavek glasi: »Nazorno razlaganje projektivnega predstavljanja geometrijskih teles v očrtu, načrtu in pročrtu po modelih in z uporabo merila.« Dalje v 23. vrsti prostine namesto prvotine in v 37. vrsti ornačenjem namesto označenjem. Na 2. razdelku

v 1. vrsti »potezo in« namesto »potezajo in« v 35. vrsti iz namesto in.

Zahvala. Slavno podporno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo za mali znesek poslati tukajšnji šolski mladini mnogo šolskega blaga. Podpisano šolsko voditeljstvo si šteje v dolžnost, da v imeni šolske mladine izreka najtoplejšo zahvalo.

Šolsko voditeljstvo v Št. Juriji pod Kumom dne 29. vinotoka 1891. *Ivan Rodič, učitelj.*

Zahvala. Slavna »Narodna šola« je blagoizvolila za mali znesek poslati obilo šolskega blaga.

Za ta blagodušen dar zahvali isto v imeni otrok prav toplo *Marolt Francšek, šolski vodja.*

Na Brdu, 6. listopada 1891.

Zahvala. Predsednik krajnega šolskega sveta g. Janko Kersnik je blagoizvolil podpisanemu izročiti 3 gld. v razdelitev med otroke-šolarje, kateri so rujavega hrošča pridno pokončevali. V imeni istih ga iskreno zahvali *Marolt Francšek, šolski vodja.*

Na Brdu, 6. listopada 1891.

Zahvala. Blagorodni gospod Francšek Dekleva, tukajšnji trgovec je blagoizvolil naši ubožni in pridni šolski mladini podeliti 1200 raznih pisank, 70 risank, 27 v šoli rabljivih knjižic in nekoliko drugih šolskih priprav. Za to blagodušno podaritev ga v imeni šolske mladine podpisana pristrčno zahvaljujeva.

V Slavlini dne 30. vinotoka 1891.

Jan. Sajovic
predsednik kr. š. sveta.

Sim. Punčah
šol. voditelj.

Zahvala. Izpolnjeva je dolžnost svojo, da se društvu »Narodna šola«, srčno zahvaljujeva, ker je vlani, kakor letos za male vsote naši ubogi šolski mladini blagoizvolila poslati več raznega šolskega blaga. Srčna hvala torej v imeni mladine!

V Slavlini dne 30. vinotoka 1891.

Jan. Sajovic
predsednik kr. š. sveta.

Sim. Punčah
šol. voditelj.

Zahvala. »Narodna šola« je poslala naši šoli za neznatno vsoto obilo raznega šolskega blaga. V imeni obdarovane uboge šolske mladine izrekava za poslano blago tej prekornisti družbi najpristrčnejšo zahvalo. Vsemogočni naj ji nakloni še mnogo blagih dobrotnikov, da bode mogla še dalje delovati v prid slovenskega ljudskega šolstva.

V Litiji, dne 4. listopada 1891.

L. Svetec
predsednik kr. šol. sveta.

J. Ravnikar
nadučitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1058

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Hrenovicah je stalno popolniti drugo učno mesto v četrti plačilni vrsti.

Prošnje naj se vložé do dne 10. grudna t. l. na tukajšnji urad.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni
dne 24. listopada 1891.

Št. 875

o. š. s. Služba učiteljice z letno plačo 450 gld.

je na dvorazredni ljudski šoli v Bohinjski Bistrici stalno popolniti.

Prošnje je do dne 9. grudna 1891. vlagati pri podpisanem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 25. listopada 1891.

V logaškem okraju se bodo za stalno oddale naslednje učiteljske službe:

1.) Služba učitelja in voditelja na jednorazrednici pri Sv. Vidu nad Cerknico v IV. plačilnem razredu

s postavno poslovno doklado in s prostim stanovanjem.

2.) Tretja učiteljska služba na trirazrednici v Žireh v IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem v šolskem poslopju.

3.) Tretja učiteljska služba na trirazrednici v Planini v IV. plačilnem razredu.

Prošnje v predpisani obliki je oddati pri tukajšnjem uradu do 2. grudnia 1891.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci
dné 17. listopada 1891.

Št. 959

o. š. s. Na štirirazredni ljudski šoli v Trebnjem je stalno popolniti četrto učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prošnje je predpisanim uradnim potem semkaj vlagati do dné 25. grudnia 1891.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu,
dné 24. listopada 1891.

Št. 1053

okr. š. sv. V postojinskem šolskem okraji je stalno popolniti:

1.) Mesto učitelja-voditelja v Orehku z letno plačo 450 gld., opravnino 30 gld. in prostim stanovanjem.

2.) Drugo učno mesto na dvorazrednici v Šent-Petru z letno plačo 450 gld.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem semkaj vložijo do dné 10. grudnia t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dné 18. listopada 1891.

Št. 1006

okr. š. sv. Tretje učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Vipavi v tretji plačilni vrsti s prostim stanovanjem je stalno ali začasno popolniti.

Prošnje naj se vložijo do dné 10. grudnia t. l. na tukajšnji urad.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dné 18. listopada 1891.

Listnica uredništva.

G. J. P. v G.: Hvala, priobčimo prihodnjic. —
G. I. T. na R.: Danes ni bilo mogoče. — G. F. M.

na B.: Dogovorimo se pisмено ali tudi ustmeno. —
G. Z. v V. P.: Vašega spisa še nismo mogli priobčiti. — Na več vprašanj smo z odgovorom še na dolgu — zaradi časa in prostora.

J. Giontini, trgovina s knjigami in popirjem v Ljubljani,

priporoča p. n. krajnim šolskim svetovalcem in šolskim voditeljem svojo zalogo raznovrstnih učil. V zalogi so zlasti: »Nazorni nauk« I. del, spisal I. Tomšič gld. 350; »Nazorni nauk« II. del, obsejajoč 150 barvanih podob za prvi pouk najvažnejših strupenih in pitomih rastlin gld. 350; »Naše domače živali«; zbirka obseja 12 raznih domačih živalij in je tiskana na lepenki, vezana 70 kr. Grbi in deželne barve. Sto različnih grbov in barv vseh dežel in držav; zvršeni so v oljnatem tisku in stanejo v mapi gld. 120. — Skupina grbov avstrijsko-ogerske države gld. 5. — Rodovina habsburška, obsejajoča podobe habsburških cesarjev od leta 1213. gld. 150. Skupina peterih človeških plemen gld. 125. Eichlerjev navod za risanje I. in II. del po gld. 320. Baur, Avstrijska-ogerska monarhija, napeta v mapi gld. 7. — Zemljevid vojvodine Kranjske, napet v mapi gld. 8. — Kozem, Evropa gld. 5. — Planiglobi gld. 350; Palestina gld. 4. — Zemeljski globi s slovenskim imenstvom gld. 530. s polutnim meridianom gld. 750; Prausek, Tablice gld. 180; Schreiber, prvi prirodopisni pouk v mapi gld. 240; Schreiberjeve kolorirane stenske table: I. Sesalci; II. Ptici; III. Dvoživke, vse table napete v mapi, vsak odelek po gld. 540; Schreiber, anatomija človekova, napeta v mapi gld. 460.

Fizikalne priprave: elektriški kolovrat gld. 10. —, raznotere sesalke po gld. 170; občujoče cevi na štiri dele gld. 110, steklena palica 35 kr. 50 kr.; smolnogumasta palica 40 kr., podkovni magnet 35, 45 kr. steklene prizme 80 kr., gld. 140; krogla z obročem gld. 120; kompas gld. 110; kartezijski potapljavec 60 kr.; barometri gld. 340, gld. 480., termometri 50 kr., 55 kr. 1 gld. in gld. 110; kompasi po gld. 1. — in gld. 120.

Poleg tu navedenih učil je mōči dobivati v moji zalogi vse in po isti ceni, kar naznajo druge firme. Dalje velika zaloga šolskih zvezkov, tablic, gob, peres, tint, i. t. d. i. t. d. sploh vseh šolskih potrebščin. Zaloga vseh knjig iz c. kr. zaloge šolskih knjig.

Pri večjih naročilih dovoljujem primeren rabat.

Knjigoveznica, kakor tudi trgovina z glasbenim orodjem.

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.